

שרשיו וחשיבותו של חינוך איכותי

לאחר הריב שבין רועי לוט לרועי אברהם, שאודותיו קראנו בפרשת לך לך, החליט לוט להיפרד מאברהם, כפי שכתוב "וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת כָּל כְּפַר הַיַּרְדֵּן וַיֵּסַע לוֹט מִקְדָּם וַיִּפְרְדוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו" (יג, יא), וכתוצאה מכך "אֲבָרָם יָשָׁב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְלוֹט יָשָׁב בְּעָרֵי הַכְּפָר וַיֵּאָהֵל עַד סְדוֹם" (פסוק יב).

פרידה גשמית ורוחנית

המילה 'ויפרדו' מורה על התנתקות מוחלטת, לא רק במקום המרעה, אלא גם במקומות המגורים, שלא יהיו סמוכים וקרובים זה לזה. הפרידה לא היתה רק פיזית - גשמית, אלא גם ובעיקר רוחנית, כפי שדרשו חז"ל את המילים 'ויסע לוט מקדם': "הסיע עצמו מקדמונו של עולם, אמר: אי אפשר לא באברם ולא באלוהיו" (מדרש רבה מא, ז). הפרידה הרוחנית מדויקת בפסוק, כפי שדקדק הנצי"ב מוולוז'ין: על הפרידה שלהם כתוב 'ויפרדו איש מעל אחיו', לא כתוב 'ויפרדו איש מאחיו', המילה 'מעל' מלמדת שהפרידה היתה ניתוק רוחני, גם בטבעם ובאופיים.

ולמרות ההתנתקות מאברהם ודרכו הרוחנית, לצד החיבור לאנשי סדום, שעליהם נאמר 'ויאנשי סדום רעים וחסאים לה' מאד', לוט לא משליך אחריו את כל החינוך הטוב שקיבל מדודו המסור. בפרשתנו אנו קוראים על מעשים טובים שבהם נהג לוט, בזכות ההדרכה והחינוך הטוב שקיבל בבית אברהם.

תירגול מעשי של החינוך

תגובתו של לוט, בנקודת המפגש הראשונה שביניהם, כשראה אותם, כשישב בשער סדום, "וירא לוט ויקם לקראתם וישתחו אפים ארצה" (יט, א). היה זה "תירגול מעשי" של מה שלמד בבית אברהם. בצילו של דודו הענק למד לוט לכבד אורחים, בפרט אנשים גדולים. תחילה הוא פנה אליהם ואמר: "הנה נא אדני". הוא הוסיף את המילה 'נא', שמשמעותה 'בבקשה', כמתחנן שייכנסו לביתו.

כך מצינו בהמשך 'ויפצר בם מאד ויסרו אליו'. וביאר רמב"ן שאמנם בתחילה סירבו המלאכים לבקשתו להיכנס לביתו, משום רצונם לזכות אותו ולהרבות את שכרו, שייראו מאמציו לקיים את מצות הכנסת אורחים. בהפצירו בהם הראה להם את רצונו העז להכניסם ובתגובה נעתרו לבקשתו.

את יסוד החינוך הטוב ינק לוט בביתו של דודו אברהם. חז"ל אומרים: "לפי שנתחבר לוט לאברהם למד הכנסת אורחין" (מדרש תנחומא סימן יא). התבוננות בפסוקים מעלה שבניגוד לאברהם, שאמנם עשה בעצמו חלק מפעולות ההכנה, 'ויאקחה פת לחם... ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב... ויקח חמאה וחלב... ויתן לפניהם והוא עמד עליהם', לעיל יח, ה), בכל זאת הפעיל את בני ביתו, ואמר לשרה: 'מהרי שלש סאים קמח סלת לוישי ועשי עגות... ויתן אל הנער וימהר לעשות אותו'. לעומתו, לוט נאלץ להכין ולהיערך לבדו לסעודה, הוא הכין הכל בעצמו, ולא נעזר באנשי ביתו בהכנסת האורחים. חז"ל מדגישים את ההבדל שבין אברהם לבין לוט וכותבים בפסיקתא זוטרתא (סימן ג): "באברהם כתיב 'ועשי עגות', וכאן 'ומצות אפה', אשתו של לוט אפילו מלח לא הביאה לפניו, ולפיכך נהייתה נציב מלח". ביאר זאת רש"י הירש שלוט, כתלמידו של אברהם, הבין בצורך

ובחשיבות של הכנסת אורחים ועל כן טרח ופעל ככל יכולתו, אך היה בודד, ועשה זאת ללא כל סיוע מצד בני משפחתו, שהיו מצויים באוירה המנוכרת של סדום לכל מצוה שבין אדם לחברו. הם לא סייעו לו במאומה בקיום מצות הכנסת אורחיו לביתו.

השפעתו של החינוך

לוט פעל במסירות נפש בהכנסת אורחיו. הוא ערער על מנהגי סדום, שבבסיסם עמד העקרון שלא יהיו אורחים בסדום. אנשי סדום היו בטוחים שגם ללא תקנה או קנסות איש מהם לא יכניס אורחים, אלא שלוט העיז לעבור על התקנה. משנוכחו לדעת שעובר על תקנות העיר, התלבטו איך לנהוג איתו, שכן לא מקובל לתקן תקנה עבור אדם אחד, ועל כך אמרו: 'הָאֶחָד' (=לוט) 'בָּא לְגוֹר' (= עבר לאחרונה להתגורר בסדום) 'יִשְׁפֹּט שְׁפוֹטִי' (=האם בגללו נתקן תקנה?).

מהתנהלותו זו של לוט ניתן ללמוד על כמה **הטמעת חינוך טוב ויסודי משפיעה הרחק לכת**, בטווח של שנים רבות מאוחר יותר. שהרי לוט בחר להתנתק מאברהם ומדרכו, ועם זאת לא נטש אותה לחלוטין. הוא דבק בענייני בין אדם לחברו, ככל יכולתו, גם בניגוד ובשונה ממנהגי סדום. על כל הורה ומחנך לחשוב ולהפנים, מה חשיבותו של חינוך טוב ושורשי, שמוטמע ומושרש בליבו של החניך / תלמיד הצעיר, גם כשגדל. במרחק שנים ניתן יהיה לראות את פרי החינוך וההדרכה שקיבל.

הכותב: הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר סדרת הספרים **'תורתך שאלתי'** על התורה, רב המכר **'כי ישאלך'**, על הגדה של פסח, **'מה שאלתך'** – על מגילת אסתר.

לתגובות – office@shaalti.co.il ; 052-9453811

לקריאת והורדת גליון תורתך שאלתי לפרשת וירא, בקישור <https://shaalti.co.il/?p=11130>

לרעיונות יפים על פרשת וירא, שיסייעו להעשיר את שולחן השבת,

ניתן להיכנס לאתר תורתך שאלתי בקישור <https://did.li/7Trrl>

לקבלת כלים לגיבוש משפחתי ולהעשרת שולחן שבת, בוואטסאפ בכל מוצא"ש, בקישור

<https://chat.whatsapp.com/FzKpbv5NCvK5alFO9qJSBn>

ניתן לקבל את המאמרים במייל, לאחר שליחת המילים 'שבת חלום', למייל office@shaalti.co.il

לקבלת רעיון יומי לפרשת השבוע, שיעשיר את שולחן שבת, ניתן בקישור

<https://chat.whatsapp.com/EUVR197VITp8LQMjx429Uc>

ניתן לקבל גם במייל, לאחר שליחת המילים 'רעיון יומי לפרשה', למייל office@shaalti.co.il